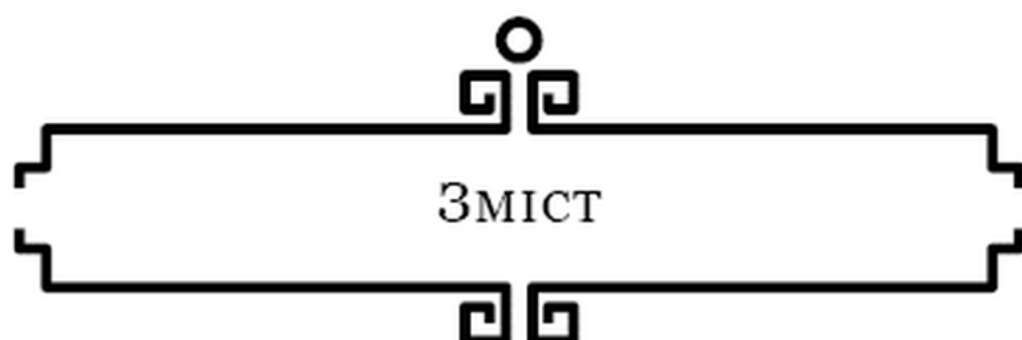

ЗМІСТ

Перелік головних дійових осіб і організацій.....	8
Пролог	11
Частина 1. Обернені до стіни	27
<i>Рік 3-й Епохи кризи</i>	<i>29</i>
Частина 2. Заклинання	253
<i>Рік 8-й Епохи кризи</i>	<i>255</i>
<i>Рік 12-й Епохи кризи</i>	<i>323</i>
<i>Рік 20-й Епохи кризи</i>	<i>354</i>
Частина 3. Темний ліс	419
<i>Рік 205-й Епохи кризи</i>	<i>421</i>
<i>Рік 208-й Епохи кризи</i>	<i>680</i>

ПЕРЕЛІК ГОЛОВНИХ ДІЙОВИХ ОСІБ І ОРГАНІЗАЦІЙ

Згідно з правилами написання повного китайського імені спочатку зазначено прізвище, а потім — власне ім'я.

	Організації
ОЗТ (Організація Земля — Трисолярис)	Організація, створена Є Венъцзе і Майком Евансом із метою допомоги трисоляріанам у завоюванні Землі
РОЗ (Рада оборони Землі)	Організація, створена при ООН для протидії трисоляріанському вторгненню і координації проекту «Обернені до стіни»
ОКФ (Об'єднаний конгрес флотів)	Організація, створена для координації дій трьох космічних флотів людства

Дійові особи:

Відомі з першої частини трилогії

Є Венъцзе (叶文洁, Yè Wénjié)	Вчена-астрофізик, чия дії призвели до виникнення Трисоляріанської кризи
Майк Еванс	Спадкоємець нафтової імперії, з певного часу — головний ідеолог і фактичний керівник ОЗТ
Чан Вейси (常伟思, Cháng Wěisī)	Генерал-майор Народно-визвольної армії Китаю, в подальшому — Командувач Космічними силами Китаю

Ши Цян
(史强, Shǐ Qiáng)

Прізвисько — Да Ши. Колишній
детектив поліції, тепер —
співробітник Відділу безпеки РОЗ

Дін Ї
(丁仪, Dīng Yí)

Фізик-теоретик

Частина 1

Ло Цзі
(罗辑, Luō Jí)

Астроном, один зі співзасновників
Космічної соціології

У Юе
(吴岳, Wú Yuè)

Капітан корабля ВМФ Китаю

Чжан Бейхай
(章北海, Zhāng
Běihǎi)

Комісар із політичних справ ВМФ
Китаю, потім — офіцер космічних
сил

Чжан Юаньчао
(张援朝, Zhāng
Yuáncháo)

Робітник хімічного заводу
в Пекіні, який нещодавно вийшов
на пенсію

Ян Цзіньвень
(杨晋文, Yáng
Jìnwen)

Учитель середньої школи
в Пекіні, пенсіонер

Мяо Фуцюань
(苗福全, Miáo
Fúquán)

Власник декількох вугільних шахт
у провінції Шаньсі, сусід Чжана
і Яна

Ши Сяомін
(史晓明, Shǐ
Xiǎomíng)

Син Ши Цяна

Чжуан Янь 庄颜,
Zhuāng Yán)

Випускниця Центральної академії
образотворчого мистецтва

Джордж Фіцрой

Генерал армії США; координатор
РОЗ та військовий експерт
проекту «Габбл II»

ПЕРЕЛІК ГОЛОВНИХ ДІЙОВИХ ОСІБ І ОРГАНІЗАЦІЙ

Альберт Рінгер	Астроном проекту «Габбл II»
Пані Заїр	Генеральний секретар ООН
Містер Кент	Співробітник ООН, відповідальний за зв'язок із РОЗ
Фредерік Тейлор	Колишній міністр оборони США
Мануель Рей Діас	Колишній Президент Венесуели
Білл Гайнс	Англієць, учений-нейрофізіолог, колишній Президент ЄС
Кейко Ямасугі	Учена-нейрофізіолог, дружина Білла Гайнса
Містер Гаранін	Змінний Голова РОЗ

Частина 3

Бен Джонатан	Спеціальний уповноважений ОКФ
Дунфан Яньсюй (东方延绪, Dōngfāng Yánxù)	Капітан «Природного добору»
майор Сіцзи (西子, Xīzǐ)	Наукова співробітниця «Кванта»

Пролог

Бура мураха вже геть забула, що тут колись була її домівка. Відтоді минуло мізерно мало часу й для Землі, знову оповитої сутінками, й для зір, які щойно засяяли в нічному небі. Проте для неї це — майже вічність. Того дня, якого мураха вже й не пам'ятає, її світ полетів шкереберть. Земля з-під ніг рвонулася вгору, залишаючи на поверхні широку заглибину, та лише для того, щоби перевернутися в повітрі й укластися в ту саму вирву. Хоча ні: в кутку цієї заглибини ще випнулося чорне узвишся. Подібні перетворення відбувалися довкола, скільки сягав зір. Ґрунт злітав у повітря й падав униз. Заглибини, вибої, улоговини з'являлися й зникали то тут, то там, позначені чорними піками, ніби монументами, зведеними на спомин кожної з цих катастроф. І бура мураха з кількома сотнями своїх родичів, яким також поталанило вижити,

Бура мураха й далі сходила вгору, знаючи, що присутність цієї істоти загалом не загрожує подальшому існуванню навколишнього світу. Звичайно, бувають і винятки. Скидалося на те, що це виключення з правил — саме для павука, який залишився внизу. Істота вочевидь вгледіла павутиння між землею та узвишшям, і змахнула кінцівкою із затиснутими в ній кількома квітками, змітаючи павука разом із його тенетами в бур'яни обіч пагорка. Далі вона обережно поклала квіти перед узвишшям.

Цієї миті почалася інша вібрація, дуже слабка, проте вона потроху наростала. Бура мураха знала, що це інша істота того самого виду прямує до узвишшя. Тепер мураха, долаючи шлях до вершини шпиля, наткнулася на довгу западину з грубішою текстурою, що мала інший, сірувато-білий, колір. Вона рушила далі саме цією канавкою, бо простіше було сходити вгору її шорсткою поверхнею. Кінці канавки перетиналися короткими відгалуженнями: нижня — перпендикулярною, а верхня — під кутом. Коли бура мураха знову видерлася на гладеньку поверхню чорної скелі, то, в її уяві виник повний вигляд цієї канавки:

«1».

Раптом істота перед узвишшям стала нижчою на половину, приблизно зрівнявшись із висотою скелі. Мабуть, вона присіла навпочіпки, відкривши мурасі клапоть темно-синього неба, на якому вже почали висіватися зорі. Погляд істоти був прикутий до вершечка шпиля, й бура мураха завмерла: чи варто потрапляти їй на очі? Трохи повагавшись, комаха змінила напрямок і рушила далі паралельно землі, тож втрапила в іншу заглибину, яка викликала приємні відчуття. Шорстка ввігнута поверхня канавки ще більше спростила сходження, та кольором нагадувала яйця навколо королеви. Мураха негайно рушила канавкою донизу, але незабаром виявила, що форма цієї заглибини складніша за попередню: з-під округлої частини тягнувся кривий рівчак. Його вигин скидався на шлях додому: ніби тебе веде звививста «стежина

пахощів». В уяві мурахи вималювався загальний вигляд і цієї западини:

«9».

Цієї миті істота, що схилилася перед узвишшям, видала низку звуків далеко за межами сприйняття бурої мурахи: «Життя саме по собі чудове. Якщо ти не розумієш цієї простої максими, чи зможеш досягнути щось значно глибинніше?» У істоти вирвався звук, подібний до пориву вітру, що котиться густою травою, — зітхання — а далі вона випросталася.

Буря мураха рушила далі своїм шляхом паралельно землі й незабаром втрапила у третю заглибину, яка повертала майже під прямим кутом:

«7».

Мурасі не подобалася така форма. Різкий несподіваний поворот зазвичай віщує небезпеку або бійку.

Голос першої істоти притлумив відчуття посиленних вібрацій, і лише тепер буря мураха відчула, що й друга жива істота наблизилася до узвишшя, тож перша підвелася, аби зустріти другу. Друга виявилася тоншою і коротшою, її біле волосся розвівалося на тлі бездонного темно-синього неба й від цього зір там неначе більшало.

— Докторе Є, ви... Ви тут?

— Ти... Сяо Ло?

— Я — Ло Цзі. Я вчився з Ян Дун у старшій школі, в одному класі. Чому ви тут?

— Тепер я дуже добре знаю це місце. Зручно діставатися автобусом. Останнім часом я часто тут гуляю.

— Прийміть мої співчуття, докторе Є.

— Це все вже в минулому...

Буря мураха залишилася на самоті й уже хотіла рушати вгору, проте виявила попереду ще одну заглибину, такої самої форми, як та, заокруглена, яку вона перетнула перш ніж опинитися у заглибині з гострим кутом. Тож мураха поповзла нею, бо вона здалася зручнішою за гострі попередні. Цю зручність вона відчула, щойно за-

повзла до заглибини у формі «9». Примітивне відчуття цілковитого щастя. Проте ці два елементарні відчуття в комахи не мають шансів на еволюцію. Вони такі самі, як і сто мільйонів років тому, й залишаться незмінними навіть сто мільйонів років потому.

— Сяо Ло, Дун Дун часто згадувала тебе... Вона казала, що ти... займаєшся астрономією?

— То було раніше. Тепер я викладаю соціологію у коледжі, саме там, де ви працювали. Проте ви вже вийшли на пенсію, коли я почав викладати.

— Соціологію? То значний крок убік.

— Так, Ян Дун завжди казала, що мені бракує концентрації.

— І недарма вона казала, що ти дуже розумний.

— Трохи маю смальцю в голові, але до вашої доньки мені далеченько. Я завжди відчував, що астрономія для мене — щось на кшталт моноліту, й просвердлити отвір у потрібному місці майже неможливо. А соціологія — як дерев'яна дошка: завжди є слабкі місця. Головне — знайти правильне поєднання.

Бура мураха побігла далі, маючи на меті знову натрапити на вподобану «9». Натомість перед нею виникла пряма лінія, паралельна поверхні землі, неначе перевернута перша фігура «1»; проте у неї не було канавок на кінцях, тобто це була звичайна риска:

«—».

— Не треба так говорити. Це звичайне людське життя. Не кожен може бути як Дун Дун.

— У мене справді немає амбіцій щодо цього. Пливу собі за течією.

— Тоді я маю для тебе пропозицію: ти міг би займатися космічною соціологією?

— Космічною соціологією?

— Це умовна назва. Уявімо, що у Всесвіті є безліч цивілізацій. Їх число корелюється з кількістю виявлених зір. Всі цивілізації разом складають загальне космічне

суспільство. Тобто космічна соціологія вивчатиме форми, різновиди життя у цьому величезному суспільстві, розкиданому неосяжним Всесвітом.

Бура мураха прямувала своїм шляхом по горизонтальній лінії, сподіваючись вибратися із заглибини-ринки та віднайти улюблену «9», проте натрапила на «2». Частина шляху в цій заглибині виявилася приємною, але в кінці знову чекав поворот під гострим кутом, як і в попередній «7», а це могло означати непевне майбутнє. Та бура мураха й далі вперто торувала собі шлях. Наступна заглибина замикалась у «0». Нагадувала улюблену «9», проте це була пастка. Життя має бути спокійним, але потребує руху в певному напрямку: не завжди добре повернутися до початку. І бурій мурасі це було відомо. Хоча попереду на неї чекали ще дві заглибини, мураха втратила до них інтерес і повернула вгору.

— Мабуть... Але наша цивілізація — на сьогодні єдина, про існування якої нам відомо.

— Саме тому досі ніхто не займався цими питаннями серйозно й не підходив до них з наукової точки зору. Саме тому ти маєш певні шанси.

— Чудово, професоре Є! Продовжуйте.

— Отже, я вважаю, що ми можемо поєднати дві твої чесноти. Космічна соціологія має значно чіткішу математичну структуру, ніж людська.

— Чому ви так вважаєте?

Є Веньцзе вказала на небо. Смужка світла у його західній частині пламеніла ще досить яскраво. Кілька зір, що вигулькнули на небі, перелічити було не складно, так само, як і пригадати, що зовсім недавно ще не світилося жодної зорі: синя безкрая пустка, очі без зіниць, мов у мармуровій статуї. Хоча й тепер зір було небагато, гігантські сліпі очі вже стали зрячими. Пустка ожила. Всесвіт бачив. Проте зорі здавалися такими крихітними порівняно з Всесвітом — срібними кра-

почками, які своїм мерехтінням виказували тривогу, неспокій творця. Космічний скульптор відчував, що має повернути свої очі до світу, але жахався того, що вони побачать. Саме тому велич космосу й дрібні зорі збалансовують його бажання та страх і водночас від чогось застерігають.

— Поглянь, зорі розташовуються одна за одною, мов точки в одній лінії. Все це розмаїття складних, комплексних структур цивілізацій у Всесвіті, розвиток та існування яких є хаотичними й залежать від випадкових чинників, нівелюється величезною відстанню, що розділяє нас із ними. Вони мають вигляд точок — значень, якими легко маніпулювати завдяки методам математичного аналізу.

— Але, професоре Є, висловлена вами думка не має практичної цінності: у межах космічної соціології неможливо проводити дослідження й експерименти.

— Це лише свідчить, що ваші дослідження будуть суто теоретичними, й ні про що інше. Так само, як і в Евклідовій геометрії, висуває кілька самоочевидних аксіом, а вже базуючись на них, будувате всю теоретичну наукову систему.

— Професоре Є... Усе це просто чудово, але які аксіоми здатна запропонувати космічна соціологія?

— По-перше, кожна цивілізація прагне виживання. По-друге, цивілізації мають здатність до росту й експансії, проте загальна кількість матерії у Всесвіті залишається незмінною.

Бура мураха не далеко проповзла вгору, поки виявила, що й над нею також є ціла низка западин, цього разу дуже складна, заплутана. Справжні лабіринти. Мураха, чутлива до форм і структур навколишнього світу, непогано давала цьому раду в повсякденному житті, проте її здатність тримати образи у пам'яті була надто обмежена через слабкий розвиток нервової системи, тож вона раз-по-раз забувала бачене раніше. Вона не могла жалкувати

